



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## **Acta sanctorum**

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae  
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

XI priores dies complectens

**Bolland, Johannes**

**Parisiis et Romae, 1863**

De S. Odilone Abbate Cluniacensi.

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72708](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72708)

CIRCA AN. CHR.  
AN MXLIII.  
1 JAN.

## DE SANCTO CLARO

### MONACHO SALIGHENSTADIENSI.

S. Clari Salighenstadiensis nomen in Martyrologiis.

**H**ujus sancti viri nomen extat Martyrologiis monasticis inscriptum, (ut videre est apud Hugonem Menardum, Arnoldum Wion, aliosque), uti et Philippi Ferrarii catalogo. Sed mirum est ab illis Abbatem appellari, quem Trithemius solum monachum vocat; qui in chronicis monasterii Hirsau-giënsis ita scribit:

2 Floruit circa annum Christi MLXIII, Clarus monachus Sanctorum Marcellini et Petri in Selgen-

stadt Moguntinensis diocesis, nostri ordinis, vir doctus et religiosissimæ conversationis: qui in eodem loco pro Dei amore inclusus orationi et contemplationi vacans die ac nocte spiritum prophetiæ consecutus asseritur. Cujus festus dies agitur Kalendis Januarii. Hæc Trithemius. Non legitur quidem de eo officium ullum in Salighenstadiensi monasterio, celebrari tamen est ejus sanctitatis memoria. Quo loco ejus conditæ sint reliquiæ ignoratur.

Prophetiæ dono claruit inclusus.

NOT. 19.

AN. CHR.  
MXLIX.  
1 JAN.

## DE S. ODILONE

### ABBATE CLUNIACENSI.

S. Odilonis celebritas memoria.

**H**ic est ille celeberrimus Odilo, cujus honorificentissime meminerunt quotquot Ecclesiasticos Annales scribunt. De eo Martyrologium Romanum Kalendis Januarii: Apud Silviniacum S. Odilonis Abbatis Cluniacensis, qui primus commemorationem omnium fidelium defunctorum prima die post festum omnium Sanctorum in suis monasteriis fieri præcepit: quem ritum postea universalis Ecclesia recipiens comprobavit. Eadem fere Constantinus Ghinius, Hugo Menardus, aliique. At Maurolycus, Arnoldus Wion, Philippus Ferrarius; Bellini editio Parisiensis, aliique complures, xxxi Decemb. ejus obitum referunt, quibus favet S. Petrus Damianus, qui mortuum tradit anno 1048, ultima scilicet ejus anni nocte, nisi antiquo more Gallico annum a Paschate ordiatur. Cluniacenses 2 Januarii eum colunt: quo die eum refert idem Maurolycus, Galesinius, Usuardi editio Parisiensis anni 1536, et Coloniensis anni 1490, Molanus quoque 2 Januarii hæc habet: Apud Silviniacum S. Odilonis Abbatis, cujus festivitas, cum in Kalendis habeatur, hic tamen plenius recolitur. Eadem Martyrologium Germanicum et alii. Odo a quibusdam appellatur, ab aliis Odilus.

Colitur Cluniaci 2 Januarii.

Duplex ejus vita: prima a Lotsaldo Monacho conscripta, quam multis locis mutilam exhibuit nobis codex ms. monasterii S. Maximini, et Bibliotheca Cluniacensis, in qua plura de S. Odilone commemorantur; referturque ejusdem Lotsaldi (qui ibi Jotsaldus appellatur) de morte Odilonis planctus, altera a B. Petro Damiano non multo post S. Odilonis mortem, rogatu S. Hugonis ejus successoris scripta.

Translatio S. Odilonis 21 Junii.

2 Ex duabus ejus vitis, quas hic dabimus, prior est a Lotsaldo Monacho conscripta, quam multis locis mutilam exhibuit nobis codex ms. monasterii S. Maximini, et Bibliotheca Cluniacensis, in qua plura de S. Odilone commemorantur; referturque ejusdem Lotsaldi (qui ibi Jotsaldus appellatur) de morte Odilonis planctus, altera a B. Petro Damiano non multo post S. Odilonis mortem, rogatu S. Hugonis ejus successoris scripta.

3 Subjiciemus de ejus translatione sive elevatione, quæ eadem Bibliotheca Cluniacensis ex Chartulario Silviniacensi et Carolus Sauseyus lib. 12 Annal. Eccles. Aurelian. exhibent. Eam elevationem scribit Hugo Menardus xxi Junii celebrari. Ejus meminit et Claudius Robertus in catalogo Archiepiscoporum Bituricensium, cum de B. Rogerio Forti agit, de quo nos 1 Martii.

Meminit S. Odilonis Vincentius Barralis Salerna in Chronologia Lerinensi, ostenditque, ex quibusdam Ac'is, eum monasterio Lerinensi præfuisse.

Est Silviniacum, ubi mortuus est S. Odilo, insignis Prioratus ordinis Cluniacensis in Borbonia provincia, vulgo Sauvigny en Bourbonnois.

VITA

## S. ODILONIS

AUCTORE LOTSALDO MONACHO.

PROLOGUS AUCTORIS.

**R**euerendo Patri Stephano, secundum sui nominis interpretationem Pontificali gloria sublimato, ultimus servorum Dei servus, nominetantum monachus, Lotsaldus, quidquid in utraque vita jocundus.

2 Antiquorum Philosophorum studia scriptis et monumentis extulerunt priorum suorum laudes et memorias, talibus indicibus sperantes se facere immortales, quos noverant fuisse mortales. Deinde gradu sæculorum regula Ecclesiastica tanto dicendorum materia sublimior, quanto spei certioris directior, sanctorum virorum præclara describit opera; ut succedentes et futuri habeant semper, quorum sequantur exempla, totumque ad illum referatur a quo datur virtus et prudentia: a quo etiam derivatur fortitudo atque sapientia.

3 Ad horum formam ego quantilluscumque homuncio, nutritus magni Odilonis magisterio, informatumque beneficio; quemadmodum Hieronymus de Blasilla et Nepotiano, epitaphium quoddam volui de morte virtutibusque ejus inscribere; et veluti flores ad sepulchrum ejus spargere, quæ introeuntibus præstent aliquid suavitatis et gratiæ, redoleantque secundum sui speciem quantilluscumque odore. In hoc vero devotionem animi mei offero, et altiora describere volentibus materiam præsto; non occasionem agendi id melius subripio.

4 Quod opus tibi sancte Præsul ideo mittere disposui, quia te nepotem ipsius, et per illum ad Sacerdotii gloriam accersitum novi, confidensque tuo placere judicio, quidquid in laudibus ejus descripserit cultus vel incultus sermo.

Cur vita Sanctorum scribantur.

Auctor S. Odilonis discipulus.

Stephanus nepos S. Odilonis.



PER  
LOTSALDUM.

## CAPUT I.

*S. Odilonis patria, parentes, soror.*

Beralus S.  
Odilonis pa-  
ter.

**E**xstitit pater ejus inter Proceres Arvernorum nobilissimus, vir in armis strenuus, possessionibus et divitiis locupletissimus, in consilio providus, et omnium honestate suo tempore nulli secundus. Qui etiam privilegio auctoritatis et gratiæ, Major Beralus vocabatur, ab omnibus fidei virtute ita præcipuus, ut quod aliis difficile sacramentis, hoc iste inviolatum custodiret simplicibus verbis. Longe se habebat aliter actus ejus et habitus, quam modo videri possit, in quovis Principe, quilibet actionis modus.

Girberga  
mater, post  
religiosa.

6 Fuit illi uxor Girberga nomine, non degener natalibus et moribus, quæ quantæ continentiæ, quantæ castitatis, et ejus esset voluntatis sub marito, post mortem ejus omnibus fuit in aperto. Nam relicta patria, relicta propinquis et filiis, et magnis fundi possessionibus atque divitiis, tamquam alia Paula secuta est Christum : et apud monasterium S. Joannis Augustuduni positum Sanctimonialium suscepit locum et religionis habitum. Quam laudabile ibi duraverit propositum, quamque dulcis et utilis omnibus ibi deinceps ejus vita fuerit, et quam glorioso exitu finierit vitam, paucas quæ superant cum gemitu narrare audivi.

Blismodis so-  
ror, Abatissa.

7 Fuerunt denique istis alii filii potentes et nobiles, et in suo ordine quantum ad mundanam gloriam nulli inferiores. Quædam etiam non prætereunda soror nomine Blismodis Abbatissa, quæ in sancta virginitate nocte et die serviens prope centenarium explevit annorum numerum. His itaque breviter descriptis ad illum, quem celebriter commendat nobilitas mentis et celsitudo generis, stylum vertamus.

## CAPUT II.

*Fit Clericus, dein Monachus.*

Odilo fit Cle-  
ricus.

Ejus pueritia.

**H**ic itaque vir Beatissimus Odilo tanto nobilitatis schemate procreatus, inter ipsa primordia tamquam alter Isaac, sive Samuel Christo consecratus, et Brivate apud S. Julianum gloriosum Martyrem clericali forte donatus est. Delectabatur in ipsa pueritia humilitate, castitate, innocentia, et puritate; et prout ætas admittebat misericordiæ operibus insistebat. Superabat coætaneos sapientia et moribus, ita ut jam non puer, sed senex maturitate non tempore, ab omnibus putaretur.

Vis gratiæ di-  
vinae.

9 Decursis itaque puerilibus annis, ubi robur juventutis succedere cepit, tacitus secum deliberat, ut Ægyptias ollas desereret, et per media mundi discrimina terras repositionis intraret. Jesu bone quam suavis tua vocatio, quam dulcis tui spiritus inspiratio, qui mox ut mentem pulsaveris, æstus fornacis Babylonæ in amorem transformas cælestis patriæ. Ecce enim cor nostri juvenis dum subito pulsas, mutas; et in veros amplexus Salomonis mirabiliter accendis.

Deliberat de  
fuga secuti.

10 Certe dum talia meditatatur in animo, magnus ille Majolus per totum pene mundum jam famosus, Arvernorum fines ingreditur, et divina dispositione is, de quo loquimur, ante eum adducitur. Qui considerans in eo præstantem elegantiam corporis, et nobilitatem generis, magnum quoddam et divinum oculis interioribus in eo prævidens, totus in ejus amorem illabatur; et vicissim inter eos ignis divinæ caritatis magis magisque accenditur. Fit inter eos familiare colloquium : junior seniori suum prodit desiderium : senex ut præmeditata perficiat, modis quibus potest junioris instruit animum. His ita inter se dispositis, senex ad propria revertitur : sollici-

A S. Majolo  
animatur.

tudo juvenis ad ea perficienda, quæ ceperat, præparatur.

Fit Cluniaci  
monachus.

11 Non multis itaque interjectis spatiis, novus miles tamquam Benedictus Romuleus, deserit et iste Brivatenses seu Anicienses arces : despiciat patrias opes, propinuos et fratres : et quasi antiquus Abraham de Hur Chaldaeorum egrediens, Cluniacum quasi quemdam terræ repromissionis requirit introitum : et veteri iterum deposita sarcina monachicum suscepit indumentum.

12 Jesu bone, quam jucundum erat tunc videre ovem mundano vellere detonsam de lavacro baptismatis iterum ascendentem, cum gemellis foetibus dilectionis utriusque procedentem, nihil secum sterile portantem, nihilque vanum meditantem. Jam sumpto habitu videres nostram ovem inter alias primam opere, extremam ordine, viriditatis æternæ pascua requirere; lucernarum ministeria concinnare; infantum custodiendorum excubias observare; pavimenta verrere; et quæque vilia officia humiliter peragere.

Humilia ma-  
nia alacriter  
obit.

not. 20.

## CAPUT III.

*Abbas creatur.*

**S**ed non diu latuit margarita : non diu potuit occultari in privato loco fortis athleta. Evolutis post hæc fere quatuor annis S. Majolus, post multos pro Christo desudatos labores, de tenebris Ægypti egreditur, transitque maris periculo Jerusalem ingreditur; atque in æterna pace a Christo collocatur.

Fit Abbas  
invitus.

Instante vero mortis articulo Dominum Odilonem sibi successorem elegit, atque proprias oves Domino et sibi reliquit. Qui reluctans, et ultra quam credi possit invitatus, communi omnium voto, communi omnium sententia ad injunctum officium ordinatur, et tamquam alter Moyses Dei populo præficitur. Quid agis Deo dilecta anima? Quid reluctaris? Quid adhuc vis stare post parietem, et respicere per cancellos? Egredere jam ad diffusam lucem : egredere : loquitur tibi sponsus tamquam ad sponsam in Canticis canticorum : *Surge, propera amica mea, formosa mea, et veni.* Videlicet aperte dicens : Surge de stratu quietis, in quo tuimet solius curam agere quaeris : propera, et veni ad impendendam etiam proximis curam salutis, per studium sedulæ prædicationis. *Ostende mihi faciem tuam : sonet vox tua in auribus meis. Vox enim tua dulcis, et facies tua decora.*

Cant. 2. 10.

Ibid. 14.

## CAPUT IV.

*Statura ejus externaque compositio.*

**S**uscepto itaque regiminis officio magis magisque sanctorum confirmabatur exemplo, et in omnibus cælesti adornabatur magisterio. Prælucebat in eo quoddam insigne documentum, quod subjectis imitandum esset, et timendum : et qualis esset interior, relucens in eo gratia declarabat exterior. Habitus enim mentis, ut ante nos dictum est, in corporis statu cernitur. Et quia ita est, nunc de ipsius corporis positione pauca dicamus. Erat modicioris in eo statura; vultus ipse plenus auctoritatis et gratiæ; mansuetis hilaris et blandus, superbis vero, et offensus, ut vix sufferri posset terribilis. Macie validus, pallore ornatus, canitie decoratus. Oculi illius veluti quodam splendore fulgentes, intuentibus et terrori erant, et admirationi, lacrymis assidui, quia sæpius aderat virtus compunctionis. Renitebat etiam in ipsius motu, gestu, incessu species auctoritatis, pondus gravitatis, tranquillitatisque vestigium. Occursus illius quasi quidam gratissimæ jucunditatis radius, et insolite delectationis eventus. Vox illi virilis, et ita plena decoris, ut audientium mentes non mediocriter demulceret dulcedine modulationis. Sermo illius plenus suavitatis

Pollet auctori-  
tate.

Ejus staturæ,  
externarum-  
que actionum  
descriptio.

\* al. offensis.



suavitatis et gratiæ, prout ratio causarum se habebat medie temperatus, nec modum prægrediens loquendi, nec minus pro tempore improvidus disserendi. Nihil in eo fucatum, nihil affectatum; sed natura mirabiliter reddebat eum corporis positione, et ordine vitæ quadratum. Et quamvis secundum B. Ambrosium in pulchritudine corporis locum virtutis non ponamus, gratiam tamen non excludimus.

## CAPUT V.

## Varie ejus virtutes.

**H**is vero omissis ad compositionem morum ejus, quibus per divinam gratiam adornatus extitit, redeamus. In quantum humana æstimatio se habet, quatuor in sancto viro principales non mediocriter refulcebant virtutes, prudentia, justitia, fortitudo, et temperantia. Prudentiam philosophi definiunt in veri investigatione consistere, et scientiæ plenioris cupiditate. Quo genere virtutis ita enituit, ut non diebus neque noctibus a veri investigatione cessaret. Semper ei liber divinæ contemplationis in manibus semper ei sermo de scripturis assiduus, et ad ædificationem cunctorum labor continuus. Ut Hieronymus Eustochium instruit, faciem dormientis interdum pagina sancta suscipiebat: evigilantem iterata lectio recreabat. Nihil ei in hac vita dulcius, nihil amabilius fuit.

Virtutes ejus.

Prudentia.

Assidua lectio.

Oratio, nec somno interrupta.

Cant. 5. v. 2. Eruditio.

Extant hæc S. Odilonis opera in Biblioth. Cluniac.

16 Lectioni oratio jugis succedebat. Qui gemitus, quæ suspiria, vel affluentia lacrymarum, et præcipue in illo sancto sacrificio agni immaculati erat; Spiritus sanctus auctor ipsius muneris et gratiæ novit. Rem miram dicturus sum, et certe veram. Cum sæpius illum psallentem in stratu somnus exciperet, tamen psallimus ab ore dormientis non recedebat: ut si nescires, vigilare eum putares. Evigilans vero ita spallum eum festinatione arripiebat, quasi nihil intermississet. Loquebatur, credo, tunc cum sponsa in Canticis Canticorum: *Ego dormio, et cor meum vigilat.*

17 In scripturis quam fuerit eruditus, et in sermone facundus, quamque etiam in recta fide Catholicus, testantur Sermones ejus, et multiplices Epistolæ, quas tamquam favos dulcedinis pinguis viduas redolere odore prudentis eloquentiæ, decoreque suavitatis et gratiæ.

## CAPUT VI.

## Viris Principibus carus est.

**J**ustitia est, ut volunt Philosophi, quæ suum cuique tribuit, alienum non vindicat, utilitatem propriam negligit, ut communem æquitatem custodiat. Hæc omnia in illo non mediocriter, sed profuse noveris refulxisse. Omnibus enim ætatibus, personis et conditionibus, prout justitia fuit, debitum honorem exhibuit; et omnibus ita se gratum præbuit, ut non aliter quam Angelus (si ita dicendum est, imo quia dicendum est) cunctis carus extiterit. Principibus et potestatibus Christianis secundum Apostolicam sententiam in nullo resistit; sed ita amicabilem se et officiosum reddidit, ut tamquam alter Joseph ab omnibus mirabiliter amaretur, et celebriter veneraretur. Concurrat in hunc amorem Rotbertus Rex Francorum: Accedat Adelheyda mater Ottonum: Veniat etiam Henricus Imperator Romanorum: Intersint Conradus, et Henricus, videlicet pater et filius, Cæsares et ipsi nobiles invicti; quorum omnium amicitias, officia, et imperialibus muneribus ita magnificatus est, ut sibi et illis cor unum et anima sua fuerit. Quid etiam Stephanus Rex Hungrorum, sive Sanctus Rex Hesperidum populorum? Qui quamvis eum præsentialiter non viderint, tamen ad famam sanctitatis ejus intercurrentibus legatis et reciprocis litteris adstrinxerunt illum sibi beneficiis, et copiosis muneribus, com-

Justitia.

\* al. justitiæ.

Omnibus carus erat, etiam Regibus.

mendantes se humiliter orationibus illius et suffragiis.

19 Fuit etiam in remotis partibus Occidentalium alter Sanctus Pampulanorum Episcopus, qui ita sibi in amicitias adhæsit, et copiosis muneribus deservivit, ut ad eum de tam longinquis regionibus veniret, et monachum se fieri ab eo postularet. Quem in tantum dulcis memoriæ Odilo dilexit, ut etiam moriens de eo faceret sermonem, ut post mortem suam ad eum visitandum eum exuvio vestimentorum suorum duos fratres mitteret, qui illi vitæ suæ finem nuntiarent, et antiquam amicitiam sibi mortuo conciliarent, et rursus eandem viventibus renovarent.

20 Non prætereundi sunt etiam Domini Sacerdotes et Apostolici viri, Silvester, Benedictus, Joannes, et in ultimis piæ memoriæ Clemens, quorum gratiam ita promeruit, ut tamquam ex fratribus unus extiterit. Quæ enim persona undecumque locorum non cuperet habere Odilonem tamquam alterum Salomonem, amicum et patrem, et pro se apud Deum intercessorem? Gaudebat Italia, cum Odilonis aderat præsentia, et præcipue familiaris sibi Papia, cujus prece et industria temporibus Henrici et Conradi Imperatorum, liberata est ab exilio gladii et periculo incendi. Laetabatur etiam Roma mundi Domina, tanti viri contubernio frequentata sæpius, sanctorum Apostolorum amore et desiderio. Officiales et clerici sive monachi, ita sibi applaudebant venientem, ut tamquam de suis carissimum fratrem haberent amore vehementi. Hæc ideo in partes justitiæ posuimus, ut aperte monstraremus illum proprium cuique tribuisse, et idcirco omnium gratiam et amorem promeruisse et ut etiam omnibus declararetur, quia necesse erat ut quem Deus perfuderat gratia, ab omnibus amaretur. Bene itaque de eo omnes in commune senserunt, quia cunctis ubique et amori fuit et honoris.

PER  
LOTSALDUM.  
Sanctus  
Episc. Pampul.  
It. monachus.

Gratus sum  
mis Pontificibus,  
clero Romano,  
Italici omnibus.

## CAPUT VII.

## Ejus in omnes comitas, in pauperes liberalitas.

**J**am vero de inferioribus: seniores honorabat ut patres, juniores ut fratres, anus ut matres, virgines ut sorores, omnes tamen æstimans sibi superiores. Cunctis in commune præbebat familiare consortium, et salutare colloquium. Nulli onerosus, nulli importunus, nullius honoris cupidus: alienum non vendicabat, imo magis quod suum erat, hilariter alteri concedebat. Utilitatem propriam negligebat, ut communem æquitatem custodiret. Beneficentiam et liberalitatem, quæ etiam ipsæ partes sunt justitiæ, ita retinebat, ut in eis nostris temporibus in suo ordine singulariter solus reluceret. Omnibus enim in commune volebat benefacere, sed quibus poterat liberaliter liberalis existeret. Plus gaudebat datis quam acceptis, sciens illud felicitatis, istud indigentia esse: et secundum veritatis Dominicæ sententiam, *beatius esse dare quam accipere.*

Officiosus  
erga omnes.

Act. 20. 35.

22 In pauperes ita munificus erat, ut aliquando non dispensatorem, sed et profusum videres largitorem. Etenim magis delectabatur in faciendis eleemosynis, quam aliquis gratulari possit in acquirendis pecuniis. Et quid dicam? Cæcorum baculus, esurientium cibus, spes miserorum, solamen lugentium fuit. Misericordiæ enim visceribus ultra quam dici possit affluabat: et quantum in se fuit nullum a beneficio misericordiæ excludebat. Et sicut in epitaphio Sabiniani Papæ legitur:

Liberalis in  
pauperes.

*Hic hominum vitia blando sermone removet,  
Nec culpæ iudex, sed medicina fuit.*

23 Erat certe in hac virtute in tantum diffusus, ut ab imprudentibus in officio hujus virtutis dijudicaretur nimis. Sed ille ad hoc objectum, eleganter alludere solitus erat: Ego, inquit, volo magis de misericordia misericorditer judicari, quam de crudelitate

Præclarum  
ejus de nimia  
sua liberalitate  
apophthegma.



PER  
LOTSALDUM.

litate crudeliter damnari. Ut enim ait Ambrosius, Bonus est misericors homo, qui dum aliis subvenit, sibi consulit; et in alieno remedio vulnera sua curat. Agnoscit enim se esse hominem qui novit ignoscere. Et vias Christi sequitur, qui carne suscepta maluit in hunc mundum redemptor venire, quam iudex. Unde et iste vir sanctus, ut praediximus, malebat esse culpatum \* indultor, quam iudex.

\* al. medicina.

24 Ad hoc aliquoties quod offerebatur libentissime accipiebat, ut haberet quod pauperibus distribueret. Implebatur semper in eo quod dicitur in Evangelio: *Omni habenti dabitur et abundabit*. Vidimus enim multoties marsupium illius ita exinanitum, ut quod daret fratribus non haberet, cum subito ex insperato veniebat sufficiens benedictio, unde sedaretur petentium vociferatio. Et ne generaliter haec persequendo, ejus aliqua misericordiae opera specialiter ignorare videamur, quaedam hic sunt inserenda satis memoratu digna, quae fidem praebant etiam iis quae nominatim non sunt ponenda.

Matth. 25, v. 29.  
*Suppeditan-  
tur ei prae-  
ter spem quae tri-  
buat pauperi-  
ribus.*

25 Quodam tempore cum apud Sanctum Dionysium Parisius pergeret, et per publicum iter incederet, offendit duos pueros \* fame et frigoris supplicio occubuisse, et sub oculis omnium (dictu miserabile) nudos et insepultos in media jacere via. Erat enim eo tempore fames valida, quae sui magnitudine pene totas Galliarum sine Aquitaniae oppresserat provincias. Compunctus itaque vir sanctus tali horrore equo desilivit, substitit: Pollinctores mercede quaesivit: Lanea veste, quam vulgo \* staminiam vocant, a dorso abstracta illorum nuditatem propriis manibus cooperuit: sepelivit: debitum mortuis obsequium persolvit: sicut coeptum iter tenuit. Si Martinus per totum orbem celebratur in dimidia tunica pauperi divisa; cur non et iste secundum sui speciem celebris habeatur in tunica integra, non uni vivo, sed duobus mortuis data?

\* al. famis.  
*Duos mortuos  
propria veste  
contactos se-  
peliit.*

\* al. stami-  
niam.

26 Multa proferri possent similia, nisi succumberent nostrae parvitatibus ingenia. Sed tamen ne silentio premantur omnia: tali tunc temporis, ac deinceps per multos annos, incumbente miseria, in usus pauperum confregit plurima vasa Ecclesiastica, et ornamenta insignia, inter quae etiam Imperialem Henrici Imperatoris coronam; indignum judicans talia denegare pauperibus Christi, pro quibus effusus est sanguis Christi. In thesauris Ecclesiae pauperibus datis divinis et humanis oraculis Laurentius praedicatur mirabilis, cui licet istum aequiparare non audeamus, tamen cunctis, quos vidimus, moderni temporis hominibus, quod sine praedictio cujusquam dixerim, in suo ordine, in hac virtute praefereamus.

*Tempore fa-  
mis vasa sa-  
cra, et dona  
confringit ut  
succurrat  
pauperibus.*

27 Consuluit quibus potuit; et quibus per se non potuit, alios ut misererentur, rogavit. Cum enim non sufficeret tam acerbae famis praedictis temporibus omnium miseris subvenire, vidimus eum vicos et Ecclesias, quas poterat, circuire, ad eleemosynas faciendas Principes, divites, mediocres suadere, dulcibus sermonibus ad misericordiam provocare, eisque inde plenissimam peccatorum remissionem libera voce de caelis repromittere. Ita vir sanctus quos non sufficiebat propriis alere sumptibus, juvabat apud illos, quos poterat, sermonibus misericordiam suadentibus. Tali consultu multa certe millia pauperum cognovimus famis et mortis evasisse periculum.

*Alios hortatur  
ad eleemo-  
synas.*

28 Nullius miseriam praeterivit: nullius necessitatem despexit: nullius infirmitatem perhorruit. Denique quidam sanctae Dei genitricis Aniciensis Ecclesiae Clericus secundum carnem nobilissimus, lepra contagio maculatus privatum sibi, veluti tantae corruptioni necessarium juxta \* Ligerim fluvium, quemdam delegerat locum, monasterio quod dicitur Volta contiguum. Quo adveniens Dei famulus, et hoc agnoscens, infirmo compatitur: solatiari ei in quibus illi necesse erat, fratribus imperat: requirit vero ipse miserabi-

\* bibl. Clu.  
Alexis.

lis sancti viri privatum colloquium, et ut ad se accederet humiliter rogat per internuncium. Quod Sanctus facere non recusavit, recolens Dominicae humilitatis exemplum, qui etiam non rogatus venire voluit ad Centurionis servum. Dum vero ad eum pervenitur, illius non exhorrescens miseriam, nobis, qui videbamus, valde mirantibus, in oscula ruit, amplexatur, et diu cum illo familiare colloquium participatur. O virum per omnia laude dignum, qui magis in homine naturae diligebat praerogativam, quam alicujus morbi expavescebat accedentem miseriam.

*Leprosus am-  
plexatur, et  
osculatur.*

## CAPUT VIII.

### *Hospitalitas, humilitas, aliaeque virtutes.*

In suscipiendis hospitibus festivus erat et jocundus; nihilque sibi unquam deesse liberalis confidebat animus, sed in abundantia benedictionis Christi omnibus largiter erat profusus. Munditiam integritatis ita inviolabilem custodivit, ut Spiritus sancti mereret fieri domicilium, et castissimae puritatis receptaculum. Humilitatis etiam tanta in eo fuit perfectio, ut ne ad modicum quidem notaretur in eo superbiae vestigium. Innocentia in illo non medioeriter reluxit. Ex suo affectu pensabat omnes, et sicut ipse erat alienus a felle malitiae, ita etiam aestimabat alios nullius doli peste corrumpi posse. Honestatis decore ita pollebat, ut in omni sua actione hujus virtutis pulchritudine, tamquam cujusdam fulgoris resplenderet lumine. Nihil enim inhonestum, nihil indecorum illa sancta anima videre vel audire volebat. Veritatem corde retinebat, et ore proferebat. Mendacium vero tamquam pestiferum morbum modis omnibus cavebat. Humanam etiam laudis favores non requirebat, neque gloriam suam in ore hominum ponebat.

*Hospitalitas  
ejus.*

*Humilitas.*

*Simplicitas.*

*Honestas.*

*Veracitas.*

30 Si quando vero a confratribus vel Episcopis more Ecclesiastico officiosis obsequiis suscipiebatur vel honorabatur, testor Jesum advocatum animae ejus, quia talia non curabat omnino, et veluti quoddam nullius momenti pretium computabat. Tamen quia hoc sine scandalo plurimorum declinare non poterat, exterius quidem fraternum obsequium suscipiebat, sed interius a proposito humilis rigoris non discedebat.

*Humilitas in  
honore sibi ab  
aliis delato.*

31 Conventus fratrum fortiter tenuit donec ad ipsa mortis extrema pervenit. O quam jocundus inter alios procedebat! quam festivus in illo sancto choro medius stabat, a dextris et a sinistris prospiciens coronam novellae plantationis, memor illius versiculi Davidici carminis: *Filii tui sicut novellae olivaram, in circuitu mensae tuae!* Et quanto magis augebatur numerus fratrum, tanto magis quibusdam signis et certis indicibus declarabat sui animi gaudium. Et quia multoties videbat quibusdam id oneri esse, solitus erat dicere: Nolite, fratres, in augmentatione gregis contristari; cujus enim nutu et vocatione congregantur, ejus providentia et miseratione gubernabuntur. Multorum enim Pater extitit monachorum, quos de diversis conditionibus, \* diversis aetatibus, et temporibus Domino acquisivit. Alios namque in pueritia, alios in juventute, alios in senectute accepit. Et quamvis in diversis ad eum venerint temporibus, tamen sub una moderatione discretionisque virtute, materna charitate, paterna sollicitudine fovit, nutrit, et ex multis partibus, disparibusque moribus in unum corpus collegit.

*Pietas.*

*Psal. 127. v. 3.*

*Facilitas in  
admittendo  
ad religio-  
nem.*

\* al. de diver-  
sis actioni-  
bus.

32 Quocumque \* exibat, quocumque procedebat, tanta sequebatur eum frequentia Fratrum, ut jam non duces et principes, sed revera putares eum esse Archangelum monachorum. Hoc enim nomine censebat eum appellandum in sermonibus suis et epistolis Fulbertus ille sibi praecordialis amicus Carnotensis Episcopus, in sanctitate laudabilis, in sapientia mirabilis, in cuius morte studium Philosophiae in Francia periit, et gloria Sacerdotum pene cecidit.

\* al. degebat.  
*Archangelus  
erat monacho-  
rum.*

*Fulberti Car-  
notensis epi-  
scopi  
laus.*

CAPUT



## CAPUT IX.

## Fortitudo, patientia.

Fortitudo  
S. Odilonis.

**J**am de fortitudine animi ejus vel corporis pauca dicturi, etiam virtutis illius definitionem, juxta veterem aestimationem adhibere debemus. Fortitudo est animum supra periculi metum agere, nihilque nisi turpia timere: tolerare fortiter prospera, vel adversa. Hac itaque fretus virtute quam fortis fuerit in repellendis inimicorum insidiis, quam patiens in tolerandis adversis dictu videtur difficile. Cerneret in illo hoc privilegium patientiæ, quia iis, qui læserant, tamquam alter David majorem rependebat beneficii gratiam; et iis qui oderant potiore conservabat benevolentiam. Non valebant hunc adversa dejicere, nec prospera elevare.

\* al. potentio-  
riorem.Austeritas  
ejus.

**34** O quantas infestationes, et quam gravissimas insectationes a domesticis et extraneis ipsa sancta anima sustinuit, et præter has quam duras corporis pœnas in jejuniis, in vigiliis, in orationibus, ipse sibi ascivit! et quod libere dicendum est, post navigantis felicitatem quibusdam vinculis et nexibus ferreis solo Deo teste membra sua ita damnaverat, ut vix humana caro hoc tolerare poterit. Cilicium ei semper asperinum interius adhaerebat; desuper vero miodicri et communi veste indutus apparebat.

Patientia in  
morbis.

**33** Multiplices etiam et diversos labores sustinuit, pro pace Ecclesiarum, pro statu locorum suorum, pro utilitate proximorum, et propriis periculis quæsit tranquillitatem universorum. Scis etiam et tu misericos et miserator hominum Jesu Christe ad comprobendam ejus patientiam quam gravissimos dolores et acerbos cruciatus, ex multo tempore, dederis sibi in occulto: et tamen in his omnibus invictum tenuit animum, tamquam bona terra fructum reddens in patientia, dicens se majora mereri quam patiebatur supplicia. Animarum redemptor Domine, qui ad hoc percussus ut sanes, ad hoc mortificas ut vivifices, secundum multitudinem illius præteritorum dolorum succedant sibi consolationes tuarum sanitatum et lætitiæ cælestium gaudiorum.

## CAPUT X.

## Temperantia et moderatio.

Temperantia  
et moderatio  
in omnibus.

**T**emperantia quæ ultima in catalogo propositarum virtutum est, in sui definitione modum et ordinem servat, eorum quæ dicenda sunt, vel agenda. In quo virtutis officio tantum valuit, ut in omnibus actionibus et imperiis modum teneret, ordinem servaret, et discretus mirabiliter existeret. Jejunia in aurigæ modum secundum Beatum Hieronymum, pro lassitudine et viribus corporis moderabatur; et sic appositæ quæque libabat, ut et superstitionem fugeret, et continentiam reservaret. Cultus ipse nec munditiis, nec sordibus notabilis erat. Gravitate morum hilaritate frontis temperabat. In corrigendis vitis pro modo et tempore severus, in remittendis gratiosus, et in utroque æqua lance liberatus.

Affabilitas.

**37** Eæ vero, quas proposuimus, in eo relucebant virtutes, et in has concurrebant ceteræ omnes. Tota enim cerneret in illo exempla virtutum: ita in singulis eminebat, quasi ceteras non haberet: ita omnes retinebat, ut nulla deesset: ita etiam affabilem se et benevolam subjectis exhibebat, ut magis vellet diligere, quam timere; magis prodesse, quam præesse. Quis unquam de hoc viro quod displiceret audivit? Quis audivit ut crederet? Quis credidit ut non magis se ipsum malignitatis et infamiæ denotaret? Ipse enim personæ sibi auctoritatem dabat, qui in omnibus suis actionibus conformis et compositus coram Deo et hominibus apparebat.

## CAPUT XI.

## Magnificentia in ædificiis et ornatu ecclesiarum.

PER  
LOTSALDUM.

**E**t præter hæc interiora, fuerunt in eo extrinsecus gloriosa studia in ædificiis locorum sanctorum construendis, renovandis, et ornamentis undecumque adquirendis. Demonstrat hoc Cluniacus suus principalis locus, in cunctis suis ædificiis interius et exterius, præter parietes ecclesiæ, ab ipso studiose renovatus, et ornamentis multipliciter adornatus. Ubi etiam in novissimis suis claustrum construxit columnis marmoreis ex ultimis partibus illius provinciæ, ac per rapidissimos Durentiæ, Rhodanique cursus non sine magno labore adfectis mirabiliter decoratum. De quo solitus erat gloriari, ut jocundi erat habitus, invenisse se ligneum, et relinquere marmoreum, ad exemplum Octaviani Cæsaris, quem describunt historiæ Romam invenisse latericiam, et reliquisse marmoream. Incepit etiam ciborium super altare Sancti Petri, ejus columnas vestivit argento, cum jugello pulchro opere decoratas.

In ornatu Ecclesiarum, et monasteriorum magnificentissimus fuit.

\* al. Durentiæ, potius Druenticiæ.

\* al. nigello.

**39** Jam vero de omnibus monasteriis suis. Quid Paterniacus ob Dei genitricis amorem sibi delectabilis locus? Romanum monasterium a fundo constructum? Locus S. Victoris Genevensis, præter suam antiquam et nobilem ecclesiam? Ex toto etiam suo tempore constructus Carus locus? Amberta valde celebris ecclesia, Rivus ex toto, Celsinianas, Silviniacus, translata Firmitas, Monasterium Sancti Saturnini, apud Papiam Sancti Majoli nobilissimus locus. Et præter hæc diversarum Ecclesiarum multiplex numerus. Hæc omnia illius industria suo tempore, in ædificiis, in possessionibus et ornamentis amplissime dilatata creverunt. Construxit etiam in ultimis vitæ suæ in prædiolo genitorum suorum quoddam monasterium, Volta a revolutione aquæ circumcurrentis nuncupatum, studioso opere decoratum: quod de rebus suorum amicorum et parentum, prout potuit, ad serviendum Deo hereditavit, et competentibus libris et ornamentis decenter adornavit.

Varia cœnobia ab eo vel extracta, vel restaurata.

\* Celsinias.

\* al. antiquorumavorum.

**40** Si inimici subsannaverint, vel amici reprehenderit me hæc superflua posuisse, noverint profecto hæc omnia ad virtutes animi ejus spectare, et pro talibus patrocinia Sanctorum feliciter promeruisse, atque coronam beate retributionis jam a Domino perceperisse.

## CAPUT XII.

## Miracula.

**S**ignorum vero inquisitoribus, et meritum ejusque in miraculi novitate metientibus id dicendum est, quia divina dilectionis prærogativa ponitur non in occasione signorum, sed in perfectione virtutum. Neque enim miracula vel signa nos Deo commendant, sed virtutes operum perfectos esse demonstrant. Cum et Judas simul cum Apostolis signa fecerit, et reprobi in die judicii foris a regno exclusi dicant: Domine nonne in nomine tuo prophetavimus, et in nomine tuo multa signa fecimus? Et ipse Dominus in Evangelio sanctis Apostolis a prædicatione redeuntibus dicat? Nolite in hoc gaudere, quia demonia vobis subjecta sunt, sed in hoc gaudere, quia nomina vestra scripta sunt in cælis.

Miracula non sunt semper signa sanctitatis.

Matth. 7. 22.

Luc. 10. 20.

In vita et post mortem miracula facit.

**42** Cum ergo hæc ita sint, vanum est pro magno ducere quod constat reprobos aliquando cum electis habere. Tamen ne noster Odilo ab hac etiam gratia excludatur, dicenda sunt pauca de multis, quæ Dominus noster ad laudem et gloriam suam, et ad illius meritum hominibus commendandum, ante mortem et post mortem dignatus sit demonstrare.

CAPUT



PER  
LOTSALDUM.

## CAPUT XIII.

*Amor erga Virginem matrem.*

*Ope Deiparr,  
sanatur, ad-  
huc puer.*

**I**n exordio vero virtutum ejus dicendum est quid illi contigerit, cum adhuc puer esset. Quod ne cui videatur incredibile, ab ipsis agnovi, quibus ipse solitus erat narrare. Dum adhuc puerulus in domo patris nutritur, antequam etiam scholis daretur, contigit ut membrorum omnium pene virtute privaretur, incedendique vel per se movendi ei possibilitas negaretur. Accidit vero quadam die familiam patris ejus de loco ad locum mutari, et infantem sub custodia nutricis servulorum ministerio bajulari. Cumque in medio itinere ad quamdam ecclesiam in honore Dei genitricis consecratam divertissent, deposuerunt puerulum cum sarcinulis, ante ostium ejusdem ecclesiae. Erant autem domus adjacentes ejusdem ecclesiae, in quibus necesse erat in illis quaedam victualia quaerere, dum vero diutius in his implicarentur, videns se puer solum relictum, inspiratione divina attractus, inceptit tentare si quo modo ad ostium posset accedere, et ecclesiam Dei genitricis intrare. Itaque virtute qua poterat, manibus et pedibus reptando, ostium attigit: ecclesiam intravit: ad altare usque pervenit: pallam altaris manibus arripuit: deinde summo conamine brachiis in altum protensis, surgere conabatur, sed nodis diu male ligatis retinebatur. Vicit tamen divina virtus, sed integrans pueri languidos artus. Atque mirabili modo, Dei genitricis interventu, surgit, et stat super pedes sanus et in circuitu altaris hac illaque discurrit. Clientes vero postmodum ad sarcinas redeuntes, et puerum non inveniētes mirati valde, cœperunt illum ubique locorum requirere: et non invento nimis inter se conturbati, tandem casu ecclesiam introeunt, vagantem et discurrentem per ecclesiam conspiciunt, divinæ virtutis potentiam recognoscunt, puerum lætabundi in ulnis suscipiunt, quo tendebant perveniunt, atque parentibus incolumem et sanum cum magna lætitia reddunt. Ostendebat jam Dominus in puero, quam gratus et acceptus sibi deberet esse in futuro, quem necdum pene loquentem, vel aliqua discernentem misericorditer liberavit a tantæ contractionis vinculo. Erat etiam præsagium Dei Genitricis ecclesiae, quam ipse dum ad liberam scientiam ætatemque pervenit, omnibus votis dilexit, coluit, atque pro viribus in omni vita sua glorificavit.

*Ejus erga  
B. Virginem  
amor.*

*Ei se servum  
consecrat.*

44 Referunt, etiam, quod jam adultus ætate, in ecclesiam simili modo in honore Dei Genitricis consecratam intraverit, et nullo alio, nisi Deo teste semetipsum collo mancipatum, eidem altari tradiderit, dicens: O piissima Virgo et mater Salvatoris omnium sæculorum, ab hodierna die, et deinceps me in tuo servitio habeto, atque in omnibus meis causis misericordissima advocatrix mihi semper adesto. Post Deum enim a modo nihil tibi præpono: et ultroneus in æternum meipsum tanquam proprium servum tuo mancipatui trado. Hæc de pueritia ejus dicta sufficiant.

## CAPUT XIV.

*Alia ejus miracula.*

*Unde mira-  
cula S. Odilo-  
nis Auctor ha-  
beat.*

**N**unc veniendum est ad illa quæ jam in perfectiori ætate positus, et regimine Abbatiæ decoratus, Domino cooperante fecerit. Verum plurima, quæ in prima fronte dicturus sum, ipse non vidi, sed duobus monachis ejus, Petro videlicet monasterii Sancti Majoli, quod apud Papiam est. Præposito, viro scilicet religioso, et Syrone cujusdam monasterii Abbate, per adnotationem fratris Bosionis, miræ simplicitatis et innocentie monachi, sicut rogaveram, dum hoc opus inciperem, referentibus agnovi. Fuerunt enim prædicti fratres probabiles viri, Patris Odilonis admo-

dum familiarissimi, secretorum etiam illius in pluribus consci, et itineris vel laboris per multa tempora socii: quapropter ea quæ ab illis referuntur tanto credibilia sunt, quanto illos certissime constat narrare illa, quæ oculis viderunt, auribus audiverunt, manibus tractaverunt, atque ut certo tempore nobis et multis nota fierent prudenti memoria commendaverunt. Ideo vero hanc nostram relationem probabilius virorum testimoniis cingimus, ne ab æmulis gratia cujusdam falsæ adulationis hæc finxisse judicemur. Sicut enim Gallus in Sulpitii Severi et Posthumiani dialogo refert de Martino: Non indiget ut mendacis asseratur Odilo, quem Christus jam, ut pia fide credimus, glorificavit caelo, atque diversis virtutum signis celebriter commendat in mundo. Absit enim a me, nisi visa et experta, et a fidelibus personis, sive idoneis testibus relata, de tanto viro aliquid mendaciter fingere vel narrare. \*\*\*\* *multa desunt.*

46 Quid jam agimus anima? cur tam prolixas circumlocutionis moras innectimus? sic differere volumus mortem, et vitam facere longiorem, quasi timeamus venire ad ultimum. Manet adhuc illa sententia primo hominidata: Terra es et in terram ibis. Quotquot post hanc venerunt, omnes præterierunt, et mortis legem persolverunt. Mortui sunt Patriarchæ, Prophetæ, Apostoli, Reges, Imperatores, Principes, majores et minores, et quotquot habuerunt initium nascendi, habent et conditionem moriendi. Excepti sunt Elias et Enoch, et ipsi in suo ordine temporibus Antichristi morituri. Moritur et Filius Dei. Aliter ipse, nos aliter: Ille potestate, nos conditione: ille voluntate, nos necessitate: quamvis et ipse necessitate, quia pro liberatione, nisi enim ille moreretur \*\*\*\* *aliqua desunt.*

*Transitio ad  
narrationem  
mortis S. Odi-  
lonis.*

Gen. 3. 19.

## CAPUT XV.

*S. Odilonis ultima peregrinatio, ægritudo,  
obitus.*

**I**n extremis itaque vitæ suæ felicis memoriæ Odilo per quinquennium novis iterum et gravissimis cruciatibus cœpit vehementer affligi. Qui cum jam mortem vicinam sentiret, sanctorum Apostolorum limina adiit, eo voto, ea spe, ut sibi sub protectione tantorum Apostolorum debitum mortis exolveret, sicut semper in votis habuerat. Sed quia non est in hominis potestate via ejus, aliter se res habuit, quam speravit.

*Ægrotat S. O-  
dilo.  
Visit limina  
Apostolorum.*

48 Mansit itaque ibi per quatuor menses, gravissima corporis detentus infirmitate. Aderat sibi dulcis memoriæ Clementis Papæ, de quo supra memoravimus, desiderabilis colloquutio, et Apostolicæ reverentiæ benedictio. Frequens etiam monachorum et Clericorum grata visitatio; inter quos sæpius eum revisebat Dominus Laurentius Archiepiscopus de Malsia, vir per omnia sanctissimus, inscripturis utriusque linguae, Græcæ videlicet et Latine facundissimus, istiusque nostri Patris familiarissimus, quorum uterque animus conglutinabatur individui amoris spiritu.

*Rome ægrotat.  
Visit cum Cle-  
mens II Papa.*

49 Postquam vero contra spem convaluit fultus sanctorum Apostolorum suffragiis, et munitus benedictionibus Apostolicis ad propria rediit. Cluniacum venit, et ibi per totum fere annum, semetipsum, in quantum infirmitas concessit, vehementer jejuniis et orationibus et vigiliis afflixit: Fratres ibi manentes et supervenientes piis exhortationibus instruxit, et velocem sui corporis depositionem imminere prædixit. Decreverat post hæc ut monasteria sua et cellas circumiret, fratres visitaret, paternis admonitionibus instruendo, ad meliora provocaret: et sic demum quocumque secederet, ibi sollicitas suam vocationem expectaret.

*Cluniacum  
redit.*

*Visitat mona-  
steria sua.*

50 Hoc opere incepto Silviniacum venit, ubi prædecessor suus S. Majolus moritur, et sepultus requiescit. Ibi itaque non paucis diebus commoratus, cum instaret



*Silviniaci  
egrotat.*

*Munitur sa-  
cramentis.*

*Sacram cru-  
cem piissime  
veneratur.*

*Moritur*

*S. Hugonis  
Abb. Cluniac.  
rogatu scripta  
hæc vita.*

*Excusatio  
styli.*

instaret jam Adventus Dominicæ Nativitatis, et ipse tamquam vox præcurrens, de die in diem populo gaudia tantæ festivitatis in sermone publice denuntiaret, subito illi sui diuturni cruciatus et antiquissimi dolores, simul ad vitalia congregantur, et de ejus vita (heu pro dolor!) desperatur. Ut est Ecclesiasticæ consuetudinis, Fratres cum psalmis ante eum veniunt: secundum Apostolicam sententiam, Oratio fidei super eum celebratur: mysterium vivifici corporis et sanguinis sumitur: pax fratribus præbetur: et ad ultimum illa salutifera Crux nostræ redemptionis, et imago Crucifixi Domini nostri ad adorandum presentatur.

¶ O Domine Jesu, in illa hora quæ suspiria, qui gemitus fuerunt! quæ confessio et recordatio delictorum! quæ glorificatio tuæ Majestatis! quæ invocatio tui nominis! et quæ memoria tuæ Passionis, et nostræ redemptionis! Ita enim suspensis oculis, et lacrymarum imbribus plenis contemplabatur, et compatiabatur tui vultus imaginem, quasi iterum te videret crucifigi et mori. Adstabat enim totus suspensus cum Maria Matre, pertransibatque animam illius acerrimæ compunctionis gladius. Advenerat Sancti Silvestri Pontificis festivitas, et vigilia expectatæ circumcisionis, cum subito ante lucem magis ac magis urgeri cœpit ad extrema mortis. Mysterium corporis et sanguinis Domini cum festinatione requirit, fideliter agnoscit, devotus sumit. Et ita sine ulla concussionem corporis, et sine aliqua habitudine in compositæ affectionis clausis oculis, in pace quievit. Decessit vero vir sanctus nocte Circumcisionis Domini nostri Jesu Christi, in prima vigilia noctis, quæ etiam Dominica habebatur, ætatis suæ anno octogesimo septimo, ordinationis vero quinquagesimo sexto. Anno etiam Dominicæ Incarnationis millesimo quadragesimo nono.

#### ALIA VITA

### S. ODILONIS

AUCTORE B. PETRO DAMIANO  
S. R. E. CARDINALE.

#### PROLOGUS AUCTORIS.

**P**etrus Damianus sanctis Ecclesiis, quæ sunt in occidentalibus Galliarum partibus constitutæ, salutem, quæ est in Christo Jesu.

Hugo Cluniacensis monasterii rector, et spiritualis militiæ dux ac præcipuus informator, hoc mihi laboris injunxit, ut vitam Beati Odilonis, decessoris videlicet sui, proprio stylo succincte perstringerem, et ex his, quæ in anterioribus paginis latius reperiebantur esse diffusa, utiliora quæque, magisque necessaria brevi compendio deflorarem. Cujus ego compulsus imperio, non lucentis venustatem aucupabor eloquii; sed sicut ex oblati apicibus deprehendere potero, cum Dei omnipotentis auxilio, meræ veritati deservire tentabo. Superfluum quippe est, lucernam manibus adhibere, dum micantium stellarum conaris signa distinguere. Ego quoque dum actus mirabilis viri, tamquam sereni ejusdem atque perlucidi cæli stellas ostendo, facietis urbanæ faciendæ non indigeo. Ipsa quippe per se Sanctorum vita fideliter enarrata, sic rutilat, ut splendorem accurati sermonis, ad illustranda fidelium corda non requirat. Huc accedit, quia rusticitas sermonis inculti, suspicionem consuevit purgare mendacii. Nam qui vix sufficit, ut elimatum saltem depromat eloquium, quomodo noverit fabricare commentum? Et certe majoris tibi honoris est, ut Rex in ferro, quam servus attituleris in auro: et habilior est aqua perspicua in vase fictili, quam lutulenta vel lurida, quam non sapor proprius, sed exteriora commendant ornamenta gemmarum. Sic et melior est veritas in simplicibus verbis, quam sit mendacium in elucubrati venustate sermonis. Sed jam res ipsa producat in medium, et illius summæ veritatis

auxilium imploremus, quæ abbreviatum verbum per Prophetam factura promittitur: quatenus in hujus seripcionis articulo et competenti brevitate succinctos, et a nota mendacii nos exhibeat alienos.

#### CAPUT I.

*Odilo D. Virginis ope morbo liberatus, fit Clericus, inde monachus, ac tandem Abbas.*

**B**eatus igitur Odilo Arvernienæ oriundus ex equestri quidem ordine genus duxit, sed terrenæ prosapiæ lineam cælestis vitæ nobilitate transcendit. Hic dum adhuc puerili teneretur infantia, tanto repente est omnium fere membrorum languore constrictus, ut incedendi quoque prorsus amitteret facultatem. Accidit autem aliquando, ut nutrix eum ante januam ejusdem Basilicæ, quæ in honore beatæ Dei genitricis erat dedicata, relinqueret, et ipsa suis intenta compendiis, per diversa procul abiret. Puer itaque se conspiciens sine custode relictum, ac nutriciæ sedulitatis ministerio destitutum, divino quodam provocatus instinctu, tentare cœpit, si valvas ecclesiæ quolibet nisu posset attingere. Fluctuabat igitur innocens reus Dei, et sub divino verberare constitutus, quid ageret, nesciebat. Innocens, inquam, ut puta qui non peccaverat; reus autem Dei, quia cælesti verberare vapulabat. Tandem repens, et quasi quodam se manuum pedumque remigio fulciens, vix pervenit ad januam, paulatimque progressus intravit. Jamque spe concepta valentior, pallam altaris arripuit, et sic se erigere quibus poterat conatibus cœpit. Sed dum intempestive conatur, nec dum soluti languoris adhuc nodositate restringitur. Quid plura? Tandem divinæ virtutis auxilium sensit: et omni languore deposito factus incolumis, ad referendum Deo gratias intuentium animos provocavit. Et quia tunc alius deerat, qui pro se intercederet, Sanctus ipse (ut ita loquar) in se signum virtutis exhibuit: ipse pro se intervenit: et de se ipso miraculum faciens, medicinam divinæ curationis obtinuit. Hoc est enim egregium et insigne miraculum, cum homo non per alium, sed ipse sibi consciscit divinæ virtutis auxilium.

¶ Qui præterea dum ad grandiseculæ jam ætatis adolesceret incrementum, prius apud sanctum Martiorem Julianum factus est clericus: deinde B. Majoli confessoris egregii se magisterio tradidit, et in Cluniacensi monasterio habitum sanctæ religionis accepit. Ubi dum quietus et simplex humiliter in sancta religione persisteret, et in ipso rudis ac novitiæ conversationis exordio, quædam jam in eo perfectionis insignia præluerent, vix evolutis quatuor annis, B. Majolus obdormivit in Domino. Sed antequam humanitatis debitum solveret, proximus tamen beatæ dormitionis articulus immineret, B. Odilonem sibimet in pastoralis officii cura substituit, suumque super Domini gregis custodiam vicarium dereliquit. In quem protinus omnium Fratrum vota concurrunt: omnes se ad obedientiam ei unanimi devotione substernunt: quique se eatenus orbatos remanere deflexerant, jam decessionis paternæ jacturam, supparis vicarii reformatione compensant.

#### CAPUT II.

*Quotidie celebrat: mire in pauperes liberatis.*

**J**am vero in commissi regiminis sollicitudine constitutus, plurimis sanctæ religionis cœpit florere virtutibus. Nimirum ut Psalmodiæ studiis vigilanter insisteret, dura corpus inedia maceraret, atque a sacris altaribus non recedens, quotidianum fere omnipotenti Deo sacrificium laudis offerret. Inter quas profecto piæ devotionis excubias, uberrimis plerumque lacrymarum compunctionibus affluebat.

¶ Porro autem Adraldus Abbas Bremetensis monasterii,

*PER  
B. PETRO  
DAMIANO.*

*S. Odilonis na-  
tales.*

*Ope D. Virgi-  
nis curatur,  
adhuc puer.*

*Fit clericus:  
inde mona-  
chus.*

*Mox Abbas.*

*Ejus virtutes.*

*Quotidie cele-  
brat.*



PER  
B. PET.  
DAMIANUM.

nasterii, vir videlicet religiosus, ac sanctæ conversationis honestate conspicuus, qui discipulus ejus extiterat, nobis aliquando retulit, quia vir Dei dum in eo, quo postmodum defunctus est, languore decumberet, illi præcepit, ut ex calcularis abaci supputatione colligeret, quæ posset esse summa Missarum quas celebravit per spatium quinquaginta sex annorum, quibus monasterium rexit. In quo facto liquido deprehenditur, quam diuturna, quam indeficiens divini amoris flamma beati viri pectus excocxit, quem nimirum ab offerendis quotidie salutaribus hostiis cohibere tot curarum, tot ingruentium negotiorum sollicitudo non potuit.

*Liberatis in  
pauperes.*

6 In erogandis præterea eleemosynis ita largus erat, ut nonnulli dum eum omnia dispergentem sine cunctatione conspicerent, non dispensatorem, sed prodigum judicarent. Præsertim quodam tempore, dum fames valida Aquitaniæ fines vehementer affligeret, ac plurimas Galliarum provincias pestilenter arctaret, exhaustis jam in pauperum usus ærariis, et horreis quorumcumque proventuum non mediocriter profligatis, mox etiam plurima sacrarii vasa confregit, insignia ecclesiæ ornamenta distraxit, coronæ quoque, quam sibi Imperator Henricus ob sui memoriam destinaverat, non pepercit. Ut igitur tam acerbæ famis in quibus valuit temperaret inopiam; quidquid hinc inde corradere potuit facultatum, in sustentationes et alimenta contradidit egenorum.

*Famis tem-  
pore sacra do-  
naria distra-  
hit.*

*Mortuos sepe-  
lit.*

7 Quodam sane die dum per publicum pius equitator incedit, duos in itinere pueros fame peremptos reperit. Mox equo desiliens, laneam, qua indutus erat ad carnem, subduxit sibi interulam; eaque prout velaminis quantitas permittebat, utrumque cadaver obvolvens, exhibet mortuis sepulturam. Nam et vespillones mercede conduxit, et funeris usque ad tumulum prosecutus exequiis, defunctis fratribus debitum humanæ pietatis exolvit.

### CAPUT III.

*In se austerus, in alios benignus, in  
D. Virginem pius.*

*In se austerus.*

In eadem quoque gestorum ejus reperitur historia, quia corpus suum non modo duris consueverat attenuare jejuniis, asperrimis edomare ciliciis, sed quibusdam ferreis nexibus coarctabat. In percipiendis autem ita se moderabatur edulibus, ut apposita quæque contingens, ac naturali dumtaxat necessitati dispensative subserviens, et vanitatem superstitionis effugeret, et sobrietatis continentiam reservaret.

*Benignus in  
alios.*

9 In promulgandis porro judiciis ac modis poenitentiae præfigendis, tam pius erat, et tanta morientibus humanitate compatiens, ut nequaquam districtum patris imperium, sed maternum potius exhiberet affectum. Unde se reprehendentibus, hujusmodi verbis solebat eleganter alludere: Etiamsi damnandus sim, inquit, malo tamen de misericordia, quam ex duritia vel crudelitate damnari.

*Erga B. Virgi-  
nem singula-  
riter pius.*

10 Inter ceteros autem Sanctos circa beatam Dei genericem tam ardentissima devotione flagrabat, ut constitutus in choro psallentium, cum ad illum veniret ex modulantium alternatione versiculum: Tu ad liberandum suscepturus hominem, non horruisti Virginis uterum, in terram se prosterneret, sicque per corpus ostenderet, quibus desiderii cælestis in mente facibus æstuaret.

### CAPUT IV.

*Cæco visum restituit.*

*Miraculis cla-  
ret.*

Vir igitur sanctus cum in bonis moribus per quotidiana piæ conversationis incrementa succresceret, seseque quotidie melior ad perfectionis culmen fer-

ventius anhelaret; cœpit nonnullis conuscare miraculis: ut qui clarus erat in probitate morum, claresceret etiam in ostensione signorum: et qui in obtutibus omnipotentis Dei erat lucerna ardens, feret etiam coram hominibus lucens. Unde divino disponente judicio factum est, ut quia de illis erat, quibus dictum est: *Vos estis lux mundi*, primum de luce miraculum exhiberet. Aliquando siquidem dum esset in quadam sui juris villa, quæ Bersoniacum dicitur, videt puerum venustum quidem forma, sed cæcum a nativitate. Super quo consulens, didicit, quia filius esset villici, et quia visum penitus numquam habuisset. Cui mox pia benignitate compatiens, et apud se tacitis precibus latenter insistens, ut puta qui talia nondum experitus, advocat tandem parvulum, signum illi salutiferæ crucis in fronte depingit: et confestim visum, quem natura negaverat, puer accepit.

*Cæcum illu-  
minat.  
Matth. 5.*

### CAPUT V.

*Aquam ei Deus in vinum mutat.*

Alio quoque tempore dum esset vir Dei apud suum quoddam monasterium, quod Vallis Aurea vocatur, quarta videlicet feria primæ quadragesimalis hebdomadæ, quæ caput jejunii dicitur, surgentibus a mensa fratribus, ille pugillum cineris latenter implevit, et apposito pane discubuit. Cumque cinerem tanquam panem manducaret, ut potum quoque, juxta Prophetam, cum fletu temperaret, inuiti fratri, ut clam sibi aquam nullo teste deferret. Ille quod erat jussus, implevit; aquam attulit. Quæ dum labiis adhibetur, austeritatem vini redolere sentitur. Reprimit ergo manum, abigit poculum, atque ut sibi aquam minister afferat, signis evidentibus imperat. Ad quod minister obstupuit; et vinum se a mensa referre, qui aquam propinaverat, admiratus expavit. Geminat tamen officium: vinum projicit: convasat aquam: denuo porrigit discumbenti. Sed ecce dum aqua potanda repetitur, vinum rursus in poculo reperitur. Jam itaque vir sanctus divinæ erga se pietatis beneficium recognoscens, quod Deum sibi misericorditer indulgere considerat, cum gratiarum actione percipere non recusat.

*Aqua bis ei  
in vinum muta-  
tur.*

### CAPUT VI.

*Res ejus furati divinitus mutantur.*

Præterea, cum vir Dei cum Henrico Rege, qui postmodum factus est Imperator, in Ticinensi simul urbe consisteret, et Dominicæ nativitatis gloriam celebraret, contigit ut velamen mensæ ejus, artificiosa textrini laboris operatione conspicuum, sacrilega fuisset fraude sublatum. Postquam autem vir Dei cum Rege discessit, fur qui rapuerat, jam securus, propositum velamen in foro venalium. Sed dum illi dispositio cælestis obsistit, sancta distrahi præda non potuit. Ter igitur quod subduxerat, inter nundinarum merces exposuit, tertio subtiliter attentavit; sed cum emptoribus de pretio penitus convenire non potuit, nec inter distrahentem et coementem pacisci valuit venale commercium: quia divina dispositio conatibus hominum negavit effectum. Interea sceleris hujus auctorem ultio divina corripuit, et manus, quæ sacrilegium perpetraverant, ac pedes, quibus raptor aufugerat, arefaciens, intolerabili dolore constrinxit. Mox itaque compulsus languore, ad ecclesiam Beati Majoli manibus alienis advehitur, mantile sublatum ad reatus indicium coram cunctis appenditur; et divina clementia ab omni populo, qui percitus hujus famæ rumore confluserat, imploratur. Sic itaque Beati Majoli meritis, ac precibus fratrum sibi servientium, sanus et incolumis factus, velamen reddidit alienum, et receipt semetipsum. Probavit ergo quo præmio dignus esset, qui Beatum offenderet Odilonem.

*Ei mappam  
furatus a Deo  
punitur.*



*Alius equum ei ablatum vendere non valens, restituit.*

14 Alius quoque fur, cum vir Dei in eadem urbe consisteret, stabulum ejus nocturnus irrupit, et equum cui specialiter ipse insidere consueverat, caute subduxit. Sed quia illis in partibus deprehendi fur sacrilegus timuit, concitus ad oppidum Laudense profugit. Securitas itaque recognoscendum, proponit equum, emptores invitat, vehiculum laudat, commercium flagitat. Sed sic hominem divina dispositio praecepit, ut nec cum quolibet emptore componere, nec animal potuisset pecunia permutare. Postremo autem reversus ad se, et penitentia ductus, bestiam ad locum sui criminis conscium revocat, et quid sibi contigerit, ad sui confusionem, et omnipotentis Dei gloriam, non occultat.

## CAPUT VII.

*Flumina miro modo transmittit : luce caelesti collustratur.*

*Exundantem fluvium equus transit illaesus.*

Vir idem venerabilis dum esset in itinere constitutus, quia causa dictabat, Ticinum festinanter ac sine mora transire cupiebat; sed intumescens aquis, etiam navigium deerat. Protinus ergo confisus in Deum, unum e famulis vocat, seque in nomine Christi praecedere per alveum fluminis imperat. Obedit illico famulus: Spumantes profluentium undarum cumulos ingredi non moratur. Deinde vir sanctus cum omni comitantium turba subsequitur: Et sic omnes in ulteriorem alvei crepidinem absque ullo prorsus incommoditatis offendiculo transponuntur. Quod dum nonnulli, qui aderant, mirarentur, velut amuli praecedentium, coeperunt attentare meatum. Sed mox ut adorsi sunt extremos ceterioris ripae fluctus attingere, nisi equos sub celeritate repressissent, profluentis aquae submersi voragine, procul dubio naufragium pertulissent.

*Hospitium ejus caelitus illustratur.*

16 Unus autem ex his, qui tunc aderant, ut tam insigne miraculum vidit, obstupuit, hominemque Dei, ut sua domus subire dignaretur hospitium, fuis humiliter precibus, impetravit. Intempesta vero noctis silentio vis venti vehementior irruit, et lucernam, quae in dormientium cubiculo dependebat, extinxit. Expergefactus autem cubicularius, cum lumen agnovisset extinctum, ad abigendam noctis tenebras caliginem, divini luminis infulgere postulat claritatem: Deus, inquit, omnipotens, qui lumen esse verum, pro amore servi tui Odilonis, ab hac domo tenebras dimove, eamque gratiae tuae luce perfunde. Confestim de caelo coruscae lucis splendor emicuit, et totam domum superni splendoris claritas illustravit. Si ergo hoc agebat Odilo tunc sopore depressus, quid putas nunc apud Deum potest, carnalis sarcinae corruptione solutus.

*Altius flumen mirabiliter transit.*

17 Paulo ante Nativitatem Domini, per hyemalium inclementiam imbrum sanctus senex ad Beati Marcelli Martyris monasterium festinabat. Venerunt autem ad quoddam flumen, quod ita fluctibus exundantibus inhorruerat, ut prorsus intransmeabile videretur. Confisus autem in Domino, dirigit praevium, qui vada praetentet; et ipse mox cum comitibus subsequens, pertransivit illaesus. Sed in hoc vadantium transitu illud mirabile fuit, quia cum ceteris aqua pertingeret usque ad femora, viro Dei nec corrigia quidem pedis aquarum est inundatione perfusa. In illo scilicet solo madoris sui perdidit unda vires; in reliquis autem naturalem ingeniti juris exhibuit facultatem. Istum aqua tangere potuit, humidare non novit: illos autem, quod natura dictaverat, undique madefecit.

## CAPUT VIII.

*Annona ejus meritis multiplicatur.*

PER  
B. PET.  
DAMIANUM.

Præterea, dum vir Domini apud monasterium Beati Martini, quod ad publicam stratam dicitur, receptus esset hospitio, sicut moris erat, ut ubicumque maneret, quocumque se verteret, monachorum illico frequentia non deesset; non parvus ei cotus fratrum affluxit. Quos ille cum alacritate suscipiens, et prius eis ineffabilis eloquii familiaritate communicat; et postmodum, ut sibi pro caritate convalescant, invitat. Sed dum in longum sermo protrahitur, semotim quosdam ex familia servos accipit: Utrum sit, unde refici fratres valeant invitati, solerter inquiri. Qui de ceteris quidem alimentis constare utique perhibent quantitatem; de piscibus autem peno nihil esse, quod ad tantam hominum perveniat multitudinem. Ad quos ille: In nomine, inquit, illius, qui novit quinque millia hominum ex pane modico et gemino pisce reficere, non quasi nihil, ut dicitis, sed uberimam nobis et hospitibus nostris piscium copiam ministrare. Cum igitur mensae discumbentium pauci, qui aderant, pisces a dapiferis inferuntur, coepit esca in manibus discumbentium crescere, et quo magis a convalescentium turba consumitur, exuberantius abundare. Adeo ut satiatis omnibus, plurima superessent quae non modo servitoribus cunctis, sed et aliis, si supervenirent, oblata sufficerent. Cui protinus famuli: Ecce pater, inquam, quod pusillanimitas nostra non credit, vestrae fidei meritum divinitus impetravit: Jam non dubitare didicimus, si promissionem vestram in articulo cujuslibet difficultatis audimus. At ille, ut semper erat mitis et humilis, non suae fidei, quod divinitus factum erat, asserpsit, sed illorum potius obedientiae, et sanctorum hospitum meritis imputavit.

*Pisces ejus meritis multiplicantur.*

19 Huic etiam illud non dissimile est, quia, cum Dei famulus in Romana urbe consisteret, et hospitium in monte Aventino apud monasterium Beatæ Dei genitricis haberet, contigit ut, sicut illius Urbis familiare est, omnino tale vinum deesset, quod sancto viro saporis habilitate congrueret. Inquiri ergo Abbatem, utrum melius habeat. Qui se confestim et proficitur habere, et quantum ipse praeeperit, libenter afferre. Vir autem Domini modicum, quod ante se erat vasculum dedit, ut sibi plenum deferretur, expetiit. Allatum ergo ante se posuit, et ipse potissimum more pincernæ sibi dumtaxat et Abbati, qui juxta se discumbat, expendit. Cumque jam a mensa surgendum refectio completa dictaret et paullulum adhuc vini in vasculo superesset, Pater sanctus blande subridens: Non, inquit, fratres mei, plene circa vos officium caritatis exhibui, qui vinum, quod mihi sapuit, vobiscum participare neglexi. Arripiens ergo cyathum, infudit merum, et singulis singulum pro benedictione largitur. Res mira: Cum fratres essent fere duodecim, et eis bibentibus potus copia non defecit, et eorum completo numero, nil omnino superfuit. Illis itaque quod factum fuerat admirantibus, vir veræ humilitatis custos, ut in alium divinæ gratiæ munus impelleret, et ipse favoris humani gloriam declinaret, caritati dumtaxat illius, qui vinum dedit, miraculum supernæ benedictionis applicuit.

*Modicum vini multis sufficit.*

## CAPUT IX.

*Febres pellit, vinum divinitus obtinet, vitrum confractum precibus restaurat.*

Dehinc dum egressus Roma reverteretur ad propria, quidam intra Taurinensem urbem nimium febris patiebatur ardorem. Hic furtive per ministros aquam, qua vir Domini manus abluabat, accepit:

*Febres ejus meritis pulsæ.*



PER  
B. PET.  
DAMIANSUM.

Fideliter bibit, et sic absque mora, deposita prorsus omni febricatione, convaluit.

Jamque Jovini montis prærupta conscendens, obvios habuit pauperes, præ difficilis viæ lassitudine potum æstuanti desiderio flagitantes. Pius itaque Pater sui negligens, aliis in necessitate compatiens, jussit ut quidquid vini propriis haberetur in vasculis, absque ulla reservationis industria, vel potius diffidentia præberetur egenis. Paulo post necessitate naturæ cogente, discumbunt omnes, ut capiant cibum. Et ecce utres, qui studio fuerant piæ compassionis exhausti, vino reperiuntur, Deo scilicet debitum persolvente, repleti. Nam juxta Scripturam, *Qui dat pauperi, Domino fenerator.* In hoc ergo felici commercio, ubi Dominus debitor, famulus fuerat fenerator, quod a servo fideliter est depositum, a bono debitore non segniter est solutum.

Utres vino  
repleti.

Prov. 19. 17.

Vas vitreum  
contractum  
precibus re-  
stituit.

21 Aliquando Imperator Henricus dum apposita mensa discumberet, vas illi holovitreum valde pretiosum et Alexandrini operis arte compositum, cum tritis est pigmentis allatum. Mox advocat duos aulae Regiæ Capellanos, Albericum videlicet et Landulphum: Quorum alter Cumanæ, alter vero Taurinensis Ecclesiæ postmodum Episcopi facti sunt. His itaque vasculum tradidit, et per eos beato viro Odiloni odoriferi nectaris xenium destinavit. Quod profecto vasculum Capellani sancto viro, prout decebat, humiliter offerunt, ac pro eo postmodum redituri, ad Regis interim convivium revertuntur. Paulo vero post sicut humanæ curiositatis mos est, ut nova quælibet et insueta inhianter aspiciat, coperunt monachi præfatum vas sub admirationis intuitu contrectare et de manu in manum solerter inspiciendo transponere. Cum ecce de manibus incaute se tenentium labitur, et, ut fragilis est naturæ, continuo frangitur. Quod mox ut vir sanctus accidisse cognovit, graviter tulit, et præsertim clericis, qui reliquerant, paterna pietate condoluit: ne videlicet Augustum innocentes offenderent, et non modo jacturam gratiæ, sed et Regii motus periculum sustinerent. Mox ergo cum fratribus ecclesiam pius Pater ingreditur, et ne hi, qui erant immunes a culpa, motum Regiæ indignationis incurrant orationibus et psalmis incumbens, clementiam divinitatis implorat. Jam igitur oratione completa, vir Dei fractum sibi vas jubet offerri. Manibus contrectat, oculis undique subtiliter inspicit. Et ecce nulla prorsus in eo fracturæ vestigia deprehendit. Tunc indignatus in fratres, eos cum austeritate redarguit, curvas conquirerentur contractum, quod omnino permanserat illibatam. Illi vero vehementer attoniti, tam evidentis ostensione miraculi, et austeritatem libenter corripientis accipiunt, et ad referendas omnipotenti Deo gratias ferventius accenduntur.

#### CAPUT X.

##### *Commemoratio animarum ab eo instituta.*

Instituit inter  
suos diem  
Commemoratio-  
nis anima-  
rum.

Præterea religiosus quidam vir, oriundus de pago Rotenensi, revertebatur ab Hierosolymis: qui dum mare transiret, quod a Sicilia versus Thessalonicam per plurima fluctuum periculosa loca protenditur, eumque cum multis aliis furentium ventorum horror impelleret; applicuerunt ad insulam quamdam sive rupem, ubi sanctus quidam servus Dei manebat inclusus. Rotenensis itaque vir illic aliquamdiu commorans, et tranquillitatem sedandi maris expectans, delectabatur cum servo Dei frequenter habere colloquium. Sed dum hinc nonnulla dicuntur, illinc plurima referuntur, perquisitus hospes a viro, unde genus duceret originaliter; Aquitanum se esse respondit. Requisitus insuper utrum cœnobium illud, quod dicitur Cluniacum, et Odilonem ejusdem loci nosset

Abbatem, quod quærebat, se nosse perhibuit. Sciscitatur homo, cur hoc Dei servus ab eo requiratur. Ad quem ille: Sunt, inquit, vicina nobis loca ex quibus gravissima flammam furentium evomunt incendia, in quibus etiam locis animæ reproborum diversa luunt pro meritorum qualitate tormenta. Ad quorum semper exaggeranda supplicia innumerabiles sunt dæmones deputati, qui intolerabiles eorum penas quotidie renovant, et eos ad rediviva supplicia indesinenter instaurant. Quos tamen ego frequenter audivi querulis lamentationibus ejulantes et lacrymabili vociferatione deflentes, quod orationibus et eleemosynis quorundam adversus eos infœderabiliter concertantium, frequenter ex eorum cruciantur eriperentur animæ damnatorum. Inter cetera de Cluniacensium cœtu permaximam et eorum Abbate querimoniam faciunt, quia quam sæpe per eos sui juris vernaculos perdunt. Quamobrem terribile Dei nomen obtestor, ut sanctis fratribus illic hæc, quæ tibi dixi, fideliter referas, et ex nostra quoque illis parte denunties, ut eleemosynis et orationibus magis ac magis insistant: ac præsertim hujus intuitu, vel de manibus dæmonum eos qui ab illis cruciantur, educant: Quatenus de quotidianis eorum rapinis et luctus inferatur generis humani inimico, et gaudium multiplicetur in cœlo. Aliquanto post homo regressus in patriam, quidquid ex viri Dei relatione didicerat, beato Patri et sanctæ congregationi fideliter narrat. Tunc venerabilis Pater Odilo per omnia monasteria sua constituit generale decretum, ut sicut primo die mensis Novembris, juxta universalis Ecclesiæ regulam, omnium Sanctorum solemnitas agitur: ita sequenti die in psalmis et eleemosynis, et præcipue Missarum solemnibus, omnium in Christo quiescentium memoria celebretur.

dispicit ea  
dæmonibus.

\* id decretum  
extat in bi-  
bliotheca Clu-  
niacensi.

#### CAPUT XI.

##### *Benedictus VIII per eum e purgatorio liberatur.*

Si quis autem non generalitate contentus, quis specialiter per Beatum Odilonem de penis ultricibus sit ereptus, inquit, quid de reliquis sentiat, in Papa Benedicto evidenter addiscat; ut in Romanorum Pontifice, qui omnium Christianorum caput est, valeat liquido conjici, quid de ceteris merito debeat æstimari. Apostolicus igitur iste, quem diximus, dum adhuc viveret, beatum virum affectuose dilexit, reverenter excoluit, et Apostolorum limina frequentanti, necessarij sumptus opima sæpe subsidia ministravit. Huic plane mox, ut obiit, germanus ejus Joannes in Apostolica dignitate successit. Jam vero postquam humanis rebus exemptus est, non parvi temporis evolutu curriculo, jam dictus Papa Joanni Portuensi Episcopo, et aliis duobus, quorum nomina nobis nota non sunt, per speciem nocturnæ visionis apparuit, eisque quia pœnalibus esset constitutus in tenebris, indicavit; hoc insuper addens, qualiter Beati Odilonis venerabilibus meritis eum superna censura liberare decreverit a tormentis. Obsecrat itaque per eos et humiliter flagitat, ut frater ejus ad præfatum unice pietatis virum, agilem quanto cyus veredarium dirigat, eumque suppliciter obsecrans pro se orare deponat. Protinus idem Joannes Portuensis Episcopus, auctoritatis Apostolicæ fultus epistolis, concito gradu Papiam usque pervenit. Ubi longo et immoderate fortassis accelerato fractus itinere, per monachos cœnobii Beati Majoli, Apostolicæ legationis apochas dirigit, omnemque per eos sancto viro seriem a se conspectæ visionis exponit. Enimvero divino factum esse constat judicio, ut eum apud Cluniacense monasterium Apostolicæ legationis bajulus inveniret. Præcepit itaque venerabilis pater, pro illo psalmodias

Benedictus  
VIII purgato-  
rio tor-  
quetur.

Apparet duo-  
bus Episcopis.



*Orat pro eo Odilo cum suis.*

dias et orationes ab omnibus privatim ac publice fieri eleemosynas indigentibus erogari, sacrificium Deo mysterii salutaris offerri. Nec in illo dumtaxat loco id statuere contentus fuit, sed et per omnia sui regiminis monasteria ejusdem sanctionis edicta mandavit.

Cumque hoc fratres intentissima devotione satagerent, et ex ara sanctorum pectorum fraternae caritatis flamma prosiliens, divinae clementiae sacrarium penetraret, jam praefixi temporis terminus propinquabat. Et ecce quidam sanctae conversationis monachus, Heldebertus nomine, qui videlicet hoc obedientiae fungebatur officio, ut inopes aleret, indigentibus subsidia ministraret; hic itaque per soporem vidit, quod quidam pilcher ac serenus adspectu, ac solempni quodam nitore conspicuus, claustrum monasterii magno candidatorum agmine constipatus ingrederetur. In capitulum deinde, ubi pater Odilo cum fratribus residebat, intravit, ad ejus genua caput humiliter flexit, eique, sicut in gestu corporis videbatur, gratias egit. Cumque frater ille, qui hoc in visione contemplabatur, inquireret, quisnam esset ille tam decorus ac fulgidus, qui sancto viro salutationis officium exhiberet: responsum est ei, quia ille esset Benedictus, summæ Sedis Episcopus, qui nimirum idcirco viro Dei gratias ageret, quia piis ejus, sanctorumque fratrum precibus, et tartarei cruciatus evasisset interitum, et cum beatis civibus quieturus, supernæ Jerusalem meruisset ingressum. In hoc valet liquido deprehendi, quæ de meritis Beati Odilonis opinio jure possit haberi; cum is nimirum, qui juxta privilegium Apostolicæ dignitatis claves Ecclesiæ præ cunctis mortalibus tenuit, qui ligandi atque solvendi vices præminenti quodam jure possedit, in illo jam invisibili examine constitutus, non aliter quam precibus istius vel a peccatis solvi, vel de pœnali potuit supplicio liberari.

*Gratias agens S. Odiloni cernitur in somnis ab Heldeberto.*

#### CAPUT XII.

*Strumosum sanat. Supellex ejus e flumine non madefacta educitur.*

Porro autem dum aliquando in monasterio moraretur, quod Paterniacum dicitur, erat ibi quidam puerulus monachus nomine Rudolphus, quem struma quædam gutturis intumescens deturpaverat usque adeo, ut et claritatem vocis auferret, et insuper quodammodo minaretur, quod sibi etiam aliquando auditum interciperet. Quem ad se vir Dei vere misericors advocat, palpante manu locum tumoris attrectat: deinde signum crucis plagæ gutturis imprimit, et divina quædam verba dicens, mox abire permittit. Deinde mirum in modum sicut in aliis morbus ille, postquam semel oboritur, in dies solet excrescere, totumque guttur miserabiliter occupare; sic in isto versa vice coepit extunc sensim quotidie detumescere, donec pestis illa funditus evanesceret, et guttur pueri ad naturalem se speciem per omnia reformaret.

25 Alio quoque tempore de monasterio, quod est in Jurensi territorio constitutum, vir sanctus exierat et ad Gebennensem urbem cepto itinere contendebat. Cum autem ad quemdam concavæ profunditatis fluvium devenisset, accidit ut mulus, qui hominis Dei supellectilem, libros scilicet ac lectulum, deferrebat, a publico vado procul aberrans, in profundioris alvei voraginem caderet; sicque raptatus a gurgite, nullo membrorum, nisi solo capite, fluctibus emineret. Qui tandem e naufragio protractus educitur: ad perscrutandum, utrum res et maxime libri perierint, desagmat. Miro itaque supernæ dispensationis ordine, libri simul cum lectulo ita a fluctibus reperiuntur intacti, ut ne tenui quidem aquæ stilla

*Strumosum sanat.*

*Libri ejus, et lectus in flumine non madefiunt.*

videantur adpersi. Mantilia vero simul et manutergia prorsus undique reperta sunt madida. Ubi notandum, quam pervigil fuerit erga servum suum divina protectio, ut ea videlicet, quæ abluī frequentius indigent, madere permitteret; quæ vero madefieri sine damno non possunt, a contactu fluctuum immunita custodiret.

#### CAPUT XIII.

*Epilepticum sanat. Libri ejus et vitra in præcipitio et imbre illæsa.*

In eodem quoque Jurensi monasterio vir Domini Odilo aliquando constitutus, reperit puerum, nomine Gerardum, terribili caduce passionis languore detentum. Qui sæpissime quasi lunaticus corruerat, et sic eum occidui languoris impetus obruere consueverat, ut in eo neque vox, neque memoria, nec prorsus aliqua membrorum officia remaneret, ac fere a mortuo nihil distaret. Huic homo Dei misericorditer descendens, fratribus, ut pro eo Dei clementiam deprecantur, injungit. Ipse vero ad sacrosanctum altare, Missam celebraturus accedit; æger etiam ut interesset, admonuit. Cui mox Eucharistiæ salutaris munus tradidit. Deinde, sicut sibi moris erat, sanctificatam aquam cum Beati Majoli calice propinavit. Nec mora, protinus a puero languor omnis abscessit, salus optata succedit; et sic per merita beati viri restituti sibi vigoris incolunitas permansit.

Aliquando vir Domini per prærupta Jurensium Alpium iter habebat; et repente sagmarius, nonnullis oneratus sarcinis, per montis devexa collabitur, atque per aspera rupium scopulorumque præcipitia usque ad vallis infimæ profunda raptatur. Ministri protinus in illud lubricæ ruinæ præcipitium descendentes, nonnulla quidem de sarcinulis, quæ passim dispersa fuerant, illæsa reperiunt; librum tamen Sacramentorum, aureis litteris exaratum, cum vitreis quibusdam vasculis anaglypha fusilitate celatis, deesse perpendunt. Quibus interim recedentes omisishospitium subeunt, corpora fessa reficiunt, et nocturno soporati silentio quieverunt. Mane autem facto, mature surgentes, ad locum illum celeriter redeunt; et curiosius quæque diverticula perlustrantes, omnia quæ periisse suspicabantur, inveniunt: vasa nimirum vitrea reperiuntur illæsa: deauratus etiam liber, cum tempus scilicet imbriferum inhorresceret, a nulla prorsus est pluviarum inundatione contactus. Sic itaque beati viri meritis, et vitrum frangere præceps ruina non potuit, et perfundere codicem inundantium imbrum densitas ignoravit.

*PER B. PET. DAMIANUM.*

*Sacra Eucharistia, et aqua benedicta sanant morbum caducum.*

*Vasa vitrea, et liber, mirabiliter illæsa in præcipitio et pluvia.*

#### CAPUT XIV.

*Alia ejus miracula.*

Nobilis quidam vir dum jaceret sub arbore, particula corticis in ejus oculum cecidit, cui non modo lumen omnino turbavit, sed et aliarum calamitatum multiplex pondus invexit. Nam cum id, quod oculo semel insederat, nullo modo potuisset expelli, fugit somnus ab oculis; et non modo jam homo non dormire, sed nec ciborum quidem valebat alimenta percipere. Quem seorsum vir sanctus adducens, signum sibi crucis impressit, ac mox insufflans, super locum doloris halavit. Deinde promittens se salutare pro eo victimas oblaturum, abiit. Abscedente itaque viro Dei, protinus homo suaviter obdormivit. Evigilans autem, particulam corticis ab oculo non sine lanugine quadam projecit: et evestigio factus incolumis, nullam de cetero doloris hujus molestiam sensit.

28 Cuidam Turonensis Ecclesiæ clerico lethale vulnus in brachio pestilenter excreverat, ut sibi jam non

*Curat oculum cujusdam graviter læsum.*

*Alium sanat.*

non



PER  
B. PET.  
DAMIANUM.

non languoris aegritudinem, sed ipsam potius interminaretur et mortem. Cumque vir Dei Lucensi teneretur hospitio, accedit clericus, et periculum tam pestiferæ calamitatis ostendit. Quod ille quasi videre dissimulans, latenter brachium apprehendit vivificæ crucis signaculum imprimit: eumque dimittens, ut sibi caute provideat, præcipit. Qui paulo post cum locum ulceris curiosius attendere studuit, nulla prorsus vestigia delati languoris invenit. Stupefactus igitur novitate miraculi, ad hominem Dei præsto regreditur: quid sibi contigerit, non tam relatione verbi, quam ostensione sui brachii evidentissime confitetur. Quod ille satis moleste tulit, eumque a suo conspectu cum indignatione exturbavit. Nam tamquam venena serpentium, sic rumores hominum fugiebat. Asserebat enim, quia quantumlibet sublime sancti operis ædificium, per vanæ gloriæ subito corruit appetitum.

*Mire humilis.*

*Aqua benedicta amentem sanat.*

29 Præterea miles quidam tam mentis inops erat effectus, ut postposita penitus omni cura privata vel publica, per devia solivagus et nudus erraret, inconditas voces emitteret, et tamquam dæmoniaco se per inordinati gestus insaniam exhiberet. Cui vir Domini, paterna pietate compatiens, simul cum fratribus ante altare S. Petri prosternitur; divinam clementiam cum psalmis et litanis implorat, ut perire creaturam suam sub hujus furoris insaniam non permittat. Hinc ab oratione consurgens, ad eum, qui patiebatur, accedit: aqua sanctificationis adspersit, atque ut ex ea bibat, suadendo compellit. Qui non multo post ad Cluniacum sanus et incolumis venit: xenia piscium detulit: et quia sibi plenissime redditus esset, gratias referens indicavit.

*Item mutum.*

30 Alius quoque miles efficaciam edendi sermonis amiserat. Hic per visionem admonitus est, ut si aquam, qua manus B. Odilonis abluebantur, hauriret, hac sibi loquendi vires et amissæ linguæ officium proculdubio reformaret. Aqua igitur per ministros fidei furto subripitur. Altera etiam aqua, a viro Dei benedicta, de calice S. Majoli muto transmittitur. Quas ille cum nimia devotione suscipiens, mutatis vestibus ingressus ecclesiam, quia lingua non poterat ore cordis oravit. Et sic poculo benedictionis accepto, reparatum sibi locutionis officium recognovit. Mox etiam expedite loquens, mirum de se spectaculum cementibus dedit, et quid B. Odilo apud Deum posset evidenter innouit.

*Vinum bibendo non absumitur, sed augetur ejus meritis.*

31 Præterea cum vir venerabilis apud quamdam ecclesiam monasterii, quod dicitur Vallis Aurea, cibum caperet, sed locum magna vini laborare penuria didicisset, ne gravaret fratrem, qui eum cum alacritate susceperat, hoc in commune præfixit, ut quisque decumbentium uno tantum scypho contentus esset; solis autem monachis pincerna poculum geminaret. Mensura tamen exceditur, et largus ad bibendum potus cunctis epulantibus exhibetur. Enimvero cum vas illud vinarium et unum dumtaxat esset, et modicum, non modo tot indiscrete bibentibus non defecit; sed et illis recedentibus, absque ulla diminutione repertum est plenum: ut per hoc evidentibus clarescat indicium, quia vir Domini non tantum id apud Deum potuit impetrare, quod petiit; sed et nonnulla per eum virtutum signa divinitus ostensa sunt, quæ nescivit. Et de signis quidem atque virtutibus, quas vir sanctus adhuc in corpore constitutus ostendit, ista sufficiunt. Nunc ad explicandum felicem ejus obitum, auxiliante Domino, propinquemus.

## CAPUT XV.

*Monasteria construit, ornat, visitat. Pie moritur.*

Enimvero quamquam homo Dei sublimiter se in spiritalibus studiis et divina contemplatione suspendit, in corpore tamen utilitatis industria non mediocriter laboravit. Monasteria scilicet nonnulla a fundamentis erexit: alia vel jam semirutata, vel ruinam forte minantia reparavit: dilatavit illis prædia: nonnullis etiam insignia contulit ornamenta. Quæ vero monasteria nova condiderit, quibus parietina tantum, et sarta tecta collatis sumptibus instauraverit, enumerare per ordinem idcirco postponimus, ne prolixitate styli laciniis contexere videamur: præsertim cum in ipsis vivis operibus gestorum fidem multo clarius experiantur oculi, quam ullo sermone valeant narrari. Dispensationis quoque geminæ moderator insignis, et in spiritali studio coram divinis obtutibus fulsit, et in terreni laboris industria non mediocriter floruit.

*Monasteria multa ab Odilone constructa, instaurata, locupletata.*

33 Porro cum vir Domini jam in extremis ageret, per quinquennium fere compulsus est gravissimi languoris molestia cruciari. Mox itaque beatorum Apostolorum limina festinat invisere, ut quasi sub eorum pedibus, si sibi daretur, quod semper in votis habuerat, posset ex hoc mundo transire. Verumtamen quia non est in homine via ejus, aliter sibi contigit quam speravit. Per quatuor plane menses illic aegritudine detentus elanguit. Deinceps contra spem aliquantum convalescens, ad propria remeavit. Cluniacum itaque deveniens, per annum fere totus in oratione permansit, seque, quantum aegritudo permisit, jejuniis ac vigiliis vehementer afflixit. Decevit autem, ut antequam debitum conditionis humanæ persolveret, quæque monasteria sua circumiens, sanctæ admonitionis studio visitaret. Expeditione igitur sanctæ hujus ædificationis incepta, Silviniacum devenit: ibique se circa festivitatem Dominicæ Circumcisionis ex sæculo hoc migraturum, manifeste dixit. Porro autem cum jam in agonis esset angustia constitutus, diabolus ad stare conspexit, eumque per nomen tremendi Judicis, ut abscederet, terribiliter increpavit. Anno itaque Dominicæ incarnationis 1048, ætatis autem suæ 87, ordinationis etiam quinquagesimo sexto, ea nocte, quæ Dominicæ Circumcisionis solennia præcedebat, salutaris Eucharistiæ sacramenta percipit: sicque beatum Deo spiritum reddidit.

*Visitat limina Apostolorum.*

*Egrotat.*

*Convalescit.*

*Monasteria sua visitat.*

*Obitum suum prædicit.*

*Demonem abigit.*

*Moritur.*

## CAPUT XVI.

*Apparitiones ejus post mortem.*

Paulo autem post, eadem scilicet nocte, cum beati viri corpus in ecclesiam jam fuisset delatum, frater quidam Gregorius nomine, Juveneta natione, naturæ simplicis et innocentis vite, exequiarum funebrium lassitudine prægravatus, in eadem cella, in qua Sanctus obierat, proprium stratum petiit, in quo se projiciens, dormire tentavit. Sed necdum plane resolutus in somnum, Beatum Odilonem sibi videt adstantem. Ad quem mox voce promptissima: Quid, inquit, agis Domine Pater? Et ille: Bene, frater, et optime. Dominus enim meus Jesus servo suo per semetipsum dignatus est adesse, et sui præsentiam misericorditer exhibere. Sed in ipsa mea decessionis hora, in illo scilicet angulo (ostendebat enim quasi digito locum) vidi figuram quamdam trucem nimis atque terribilem, quæ mihi teterrimæ suæ visionis horrorem atque formidinem tentavit incutere: sed Christi confortante virtute, nulla me potuit infestatione nocere.

*\* al. Ninivita.*

*Apparet cui-dam post mortem.*

33 Proxima quoque Quadragesima succedente, sanctæ ac venerandæ memoriæ Laurentius, Amal-  
phitanæ



*Item alteri  
Romæ.*

*Claret mira-  
culis.*

\* glorificatur.

AN. CHR.  
MCCCLV.  
XXI Junii.  
S. Odilonis  
corpus a B. Ro-  
gerio eleva-  
tum.

## ELEVATIO S. ODILONIS.

**C**arolus Sausseyus lib. 12 *Annalium Ecclesie Aurelianensis*, in B. Rogerio Forti de S. Odilonis elevatione ista scribit: Per idem tempus contigit B. Rogerium Ecclesias sue provincie visitare, et Silviniacense monasterium Cluniacensis ordinis, Claromontensis diocesis adventare. Ibiq; de licentia Clementis Papæ VI, una cum Capituliensi Augustinorum, et Sauloniensi, Prædicatorum ordinis Episcopis, et quamplurimis Abbatibus, Prælatibus, et aliis Ecclesiasticis personis, corpus B. Odilonis Confessoris, Abbatibus Cluniacensis, de loco, in quo tumulatus fuerat, solemniter relevavit: cuius ipse caput et alia corporis membra contractavit: et visitantibus Silviniacensem ecclesiam in ejus festivitibus, 40 dies indulgentiarum condonavit, die XXI Junii anno Domini MCCCLV. Hæc ille.

2 *Ipsius Rogerii Archiepiscopi diploma istud habet Bibliotheca Cluniacensis: Rogerius permissione divina*

Bituricensis Archiepiscopus, universis Christi fidelibus salutem in Domino sempiternam. Noveritis quod de licentia et mandato sanctissimi in Christo Patris Domini nostri, Domini Clementis, digna Dei providentia Papæ sexti; Nos una cum Reverendis in Christo Patribus Domnis Capituliensi, Augustinorum, et Sauloniensi, Prædicatorum ordinis Episcopis, et quamplurimis Abbatibus, Prælatibus, et personis Ecclesiasticis ad hæc vocatis, et insimul in Ecclesia Silviniacensi Cluniacensis Ordinis Claromontensis diocesis, congregatis; venerabile corpus almi Confessoris B. Odilonis, de loco, in quo hæctenus ibidem tumulatum extitit, solemniter relevavimus, juxta sacrosanctæ Romanæ Ecclesie traditam nobis formam, ordinationem, atque modum, ac ipsius sancti Confessoris caput, et alia corporis membra vidimus, et propriis manibus tetigimus, tenuimus, et palpavimus, et eadem in capsâ posuimus, et recondidimus honorifice et decenter.

3 Nos enim pensatis hujusmodi sancti Confessoris meritis, quæ nos ad sui relevationem adduxerunt devote et attraxerunt, cupientes totis viribus incrementum laudis et honoris ejusdem exercere, ut a Christi fidelibus congruis honoribus et laudibus decoretur et etiam veneretur, necnon ut Ecclesia memorata, eo libentius causa devotionis, ab ipsis Christi fidelibus visitetur, ac etiam frequentetur; de omnipotentis Dei misericordia, et Beatorum Petri et Pauli Apostolorum, et Beati Stephani Protomartyris patroni nostri, ejus auctoritate confisi omnibus vere poenitentibus en confessis, qui in ejusdem almi Confessoris festivitibus, et specialiter in die relevationis ejusdem, et per ipsius octavas, ipsam Ecclesiam annis singulis visitaverint, quadraginta dies de injunctis sibi poenitentibus futuris, et perpetuis temporibus duraturis, misericorditer in Domino relaxamus.

4 Præterea volumus et concedimus de speciali gratia, quod quilibet Prædicator, qui in ecclesia præfata populo ibidem existenti verba divina prædicabit, omnibus vere poenitentibus et confessis, qui in prædicatione ejusmodi præsentibus extiterint, ex parte et auctoritate nostra viginti dies de indulgentia concedere valeat, et conferre, quando et quotiescumque prædicationis officium contigerit exercere. In quorum omnium testimonium præsentibus litteras fecimus munimine nostri sigilli roborari. Datum apud Tolon. Claromontensis diocesis, nostram Provinciam visitantes, die XXI Junii anno Domini MCCCLV. Signatum Guillelmus Vincenti.

EX BIBL. CLUN.

*Factum id aucto-  
ritate Ro-  
mani Pontifi-  
cis.*

*Indulgentiæ  
concessa.*

## CANONIZATIO. OSMUNDI

## SARISBURIENSIS EPISCOPI.

AN. CHR.  
MCDLII.  
I JAN.

**S**anctus Osmundus Sarisburiensis Episcopus, circa annum 1099 vita functus, demum anno 1437 a Calisto III Pontifice Maximo albo Sanctorum solemniter adscriptus est, Kalendis Januarii: quod plenius referemus in vita IV Decemb. De eo hoc die MS. Flo-

rarium Sanctorum: Canonizatio S. Osmundi Sarisburiensis Episcopi et Confessoris anno salutis 1436. Floruit anno salutis 1106. Quod anno 1436 canonizatus dicitur, intelligendum secundum veterem morem Belgarum qui annum auspiciabantur a Paschate.

